

ผลการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี่ บูซาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

THE RESULTS THROUGH THE USE OF CREATIVE READING AND WRITING SKILLS IMPROVEMENT BY USING TONY BUZAN'S MIND MAP ON THE STUDENTS OF SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY DEMONSTRATION SCHOOL (ELEMENTARY)

.....

อุทัยวรรณ ปิ่นประชาสาร

Utaiwan Pinprachasan

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
Srinakharinwirot University Demonstration School (Elementary), Thailand.

Corresponding author, E-mail: utaiwan@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – experimental design) เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบโทนี่ บูซาน (Tony Buzan) โดยมีความมุ่งหมายดังต่อไปนี้

1. เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบของโทนี่ บูซาน (Tony Buzan)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 52 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ 2) แบบฝึกทักษะการเขียนและการอ่านอย่างสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น 3) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ 40 คะแนน 4) แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ตามแบบของโทนี่ บูซาน (Tony Buzan) ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอัตนัย 10 คะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่าน

และเขียนอย่างสร้างสรรค์ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติทดสอบที ในกรณีที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระจากกัน (t - test dependent samples) ผลการวิจัย พบว่า

1. แบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.39/86.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบของโทนี่ บูซาน (Tony Buzan) มีทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การอ่านการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โทนี่ บูซาน (Tony Buzan)

Abstract

The study was research and development for creative reading and writing skills of Grade Creative reading administration and writing that the author created was applied on Tony Buzan. The purposes of these administrations as follows:

1. To find efficiency of creative reading and writing skills that was created by the author.
2. To compare creative reading and writing skills of Grade 3 at Srinakarinwirot University Demonstration School (Elementary) pre study and post by reading administration and writing creatively that the research created on Tony Buzan.

Subjects of this research were students in Grade 3 room 4 of Srinakarinwirot University Demonstration School (Elementary) 1st semester of academic year 2011 of 52 students. They were selected as purposive sampling. Instruments of this research were 1) laming management scheme in title of creative reading and writing skills 2) exercise of creative writing and reading skills that was created by the author. 3) tests for determining creative reading and writing skills based on 40-score alternative choices test. 4) tests for determining creative reading and writing skills of Tony Buzan that was 10-score non-alternative choice. There was data analysis in finding efficiency points of exercises of creative reading and writing skills, efficiency on criteria 80/80 and demonstrating assumption by t-test. The research was:

1. Creative reading and writing skills of Grade-3 students who had efficiency points 83.39/86.37 that was higher than 80/80 standard indicated.
2. Grade-3 students who learned by learning administration in creative reading and writing skills that was created by the author on Tony Buzan. The results were found that both creative reading and writing skills in post-study higher than pre-study on statistical significantly at 0.01.

Keywords: learned by learning administration in creative reading and writing skills, Tony Buzan

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิด และความคิดสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มั่นคง นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป [1]

ภาษาไทยมีคุณค่าและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับคนไทย กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดหลักสูตรการศึกษาบรรพชาภาษาไทยให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องสร้างพื้นฐานทุกระดับชั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การอ่านและการเขียนมีความจำเป็นที่เด็กไทยต้องเรียนรู้ทักษะต่างๆ

การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้โดยไม่มีขีดจำกัด ทำให้เป็นผู้ทันต่อเหตุการณ์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ช่วยเสริม สร้างความคิด ประสบการณ์และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สำหรับการเขียนเป็นทักษะการส่งสารที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด เรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ จากการอ่านและเขียนได้อย่างถาวร ดังนั้นทักษะการอ่านจึงควรได้รับการพัฒนาให้สัมพันธ์กับทักษะการเขียน[2] นอกจากนี้แล้วผู้ที่อ่านได้ดีย่อมจะเป็นผู้ที่เขียนได้ด้วย เนื่องจากได้ประสบการณ์ในการตีความ และได้ข้อมูลจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษรภาพเพียงพอ ซึ่งถือเป็น

ปัจจัยที่สำคัญ ทักษะการเขียน จึงสามารถพัฒนาตามทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าผู้อ่านได้รับประสบการณ์ในการอ่านอย่างเหมาะสมจากการศึกษาผลวิจัยพบว่า การอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์มีปัญหาคือการแก้ไขและหาวิธีการแก้ปัญหาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการอ่านจับใจความ การอ่านในใจ การอ่านทำนองเสนาะ แล้วสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่าน สำหรับเรื่องการเขียนคำและความหมาย การแต่งประโยคต่างๆ การเขียนเรื่องจากคำ การเขียนเรื่องตามที่กำหนดให้ การเขียนเรื่องจากจินตนาการ ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้มีความจำเป็นอย่างหนึ่ง กลไกในการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน ทั้งจะเป็นพื้นฐานรองรับที่จะสามารถแสดงความต้องการในการกล้าแสดงออกที่เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ [3] นอกจากนี้ปัญหาก็มาจากครูด้วย เช่นเดียวกัน เช่น ครูภาษาไทยบางคนยังยึดหลักเกณฑ์ทางภาษาอย่างเคร่งครัด ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ขาดวิธีการสอนที่หลากหลาย ไม่มีประสบการณ์ กิจกรรมที่ซ้ำซาก ไม่น่าสนใจ ปัญหาการจัดกิจกรรมเหล่านี้ทำให้เด็กไม่สนใจเรียน เกิดความเบื่อหน่ายและไม่ชอบเรียนภาษาไทยในที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้จึงส่งผลกระทบต่อไปยังผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียน [4]

การพัฒนาการอ่านและการเขียนจำเป็นต้องมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ความคิดในการอ่านและการเขียน และความคิดที่นำไปสู่การแสดงออกโดยการอ่านและเขียนเป็นประโยชน์ ริเริ่มสิ่งใหม่นั้นคือ ความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการคิดที่สำคัญ ควรให้เด็กเรียนด้วยการกระทำโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโทนี บูซาน (Tony Buzan) ซึ่งได้บรรยายความว่าสมองมีหน้าที่สำคัญ ในการคิด การเรียนรู้สร้างความรู้ สามารถควบคุมอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดตามทฤษฎี คือการเขียนแผนที่ความคิด โดยการนำความรู้ของสมองปรับใช้กับ

การเรียนรู้มาจดบันทึก เป็นตัวอักษร คำ ภาพ สัญลักษณ์เป็นแถวๆ ใช้กากบาท ดินสอสี ช่วยในการบันทึกแบบแผ่รัศมีออกรอบๆ ศูนย์กลางเหมือนกับแผนที่ความคิด (Mind Map) เป็นการนำเอาทฤษฎีความคิดของสมองไปใช้ในการเขียนเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ซึ่งเกิดจากทักษะของสมองซึ่งเป็นการทำงาน 2 ซีกคือซีกซ้ายและซีกขวา โดยซีกขวาซ้ายทำหน้าที่ในการวิเคราะห์คำ ภาษา สัญลักษณ์ คิดอย่างมีเหตุผล คิดสร้างสรรค์จินตนาการ (เอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการเรียนการสอนในโลกใหม่ยุคแห่งสมอง โรงแรมเอเชีย 19 - 20 กันยายน 2552)

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า พบว่าแผนที่ความคิด (Mind Map) มีประโยชน์มากมาย เช่น ช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์เกี่ยวกับชนิดของคำ ชนิดของประโยค การอ่าน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ จากคำที่กำหนดให้ การเขียนเรื่องจากจินตนาการ ช่วยสรุปการเขียน ส่งเสริมการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เปรียบเสมือนสารบัญของหนังสือ เมื่อเปิดอ่านจะทำให้ทราบว่าหนังสือเล่มนั้นมีอะไรบ้าง การอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ถ้าใช้แผนที่ความคิด (Mind Map) ประกอบ จะช่วยในการจำ ทำให้นักเรียนแบ่งหัวข้อออกมาได้ชัดเจน จัดระบบการเรียนรู้เป็นกลุ่มได้ ช่วยนักเรียนสามารถเขียนเรื่องได้คล่อง ถูกต้อง แม่นยำมีประสิทธิภาพในการเรียน

เพื่อแก้ปัญหาและส่งเสริมทักษะการอ่าน การเขียนคำ การแต่งประโยค และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ผู้วิจัยสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบโทนี่ บูซาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1 เพื่อหาประสิทธิภาพแบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแบบโทนี่ บูซาน (Tony Buzan)

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการเขียนแผนการเรียนรู้อุปกรณ์พัฒนาการเรียนการสอนทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยที่ได้รับสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารนักวิชาการ และเกี่ยวข้องในการศึกษาทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการสอนอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์

2. แบบฝึกการอ่านและเขียนอย่างสร้างสรรค์

3. แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

การทดลองดำเนินการกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยใช้เวลา 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 50 นาที คือ วันจันทร์ ถึง วันศุกร์ ตามเนื้อหาของบทเรียน โดยมีขั้นตอนดำเนินการทดลองดังนี้

1. นำแบบทดสอบก่อนเรียนทั้ง 2 ฉบับ สอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ซึ่งเป็นห้องที่ใช้เป็นกลุ่มทดลอง

2. สอนทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ตามแผนการสอน และใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือวัดผลสัมฤทธิ์ของทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียน ระหว่างเรียน ในการทดลองครั้งนี้

3. นำแบบทดสอบหลังเรียน (ฉบับเดียวกับก่อนเรียน) ซึ่งใช้แบบทดสอบทั้งหมด 2 ฉบับ ทดสอบกับกลุ่มทดลอง

4. นำผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน หาค่าการพัฒนาของทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/4 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน และเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผลการวิจัย

จากการศึกษาทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.39/86.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) มีทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สมมติฐานของการวิจัย

1. แบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) มีทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

สรุปและอภิปรายผล

จากสรุปผลการศึกษาทักษะการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่เรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. แบบฝึกการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 83.39/86.37 มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ เนื่องมาจากแบบฝึกดังกล่าวได้ผ่านการสร้างตามหลักจิตวิทยาของการสร้างแบบฝึก โดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Difference) โดยผู้วิจัยจะคำนึงถึงอยู่เสมอว่านักเรียนแต่ละคนมีความรู้ ความถนัดและความสนใจในการเรียนที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้ประสบความสำเร็จ ตามศักยภาพของตนเองจนเกิดการเรียนรู้เพิ่มมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ซึ่งผู้วิจัยจะไม่คาดหวังว่านักเรียนจะทำได้เหมือนกันทุกคน

1.2 ความพร้อม (Readiness) ผู้วิจัยจะคำนึงถึงความพร้อมของนักเรียนแต่ละคนในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้กิจกรรมนั้นบรรลุผลต้องสร้างให้นักเรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนโดยมีสิ่งที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้ โดยเฉพาะการทดสอบความรู้พื้นฐานเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนมีความพร้อมที่จะรับสิ่งใหม่ได้มากน้อยเพียงใด

1.3 กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนซึ่งเป็นผลเนื่องจากการมีประสบการณ์ตรง การมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองทั้งในการเรียนและการทำแบบฝึกหัด ดังนั้นการที่นักเรียนมีโอกาสได้ลงมือปฏิบัติตามแบบฝึกจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนทางสติปัญญา รวมทั้งยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์

1.4 การเรียนโดยมีจุดมุ่งหมาย (Purposeful Learning) ผู้วิจัยมีการตั้งจุดมุ่งหมายของการสอน โดยให้นักเรียนได้ทราบด้วยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้น มีผลต่อการเรียนรู้ โดยให้โอกาสนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการตั้งจุดมุ่งหมายร่วมกับครู การฝึกปฏิบัตินั้นจึงจะสัมฤทธิ์ผลเนื่องจากนักเรียนรู้ว่ามียุทธศาสตร์ต่อตัวเขาอย่างไรจนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ด้วยเช่นกัน ดังนั้นการสร้างแบบฝึกแผนที่มีความคิดตามแบบของโน้ บูซาน (Tony Buzan) จึงจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายในการฝึกแต่ละครั้งอย่างชัดเจน

1.5 การเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติตามแบบฝึกทักษะ นักเรียนจะได้รับความรู้ที่คงทนมากกว่าการรับฟังคำสอนจากบรรยายของครูเพียงอย่างเดียว

1.6 การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of Exercise) นักเรียนจะได้รับการฝึกฝนและได้ลงมือปฏิบัติซ้ำๆ หลายครั้งจนเกิดความชำนาญทำให้นักเรียนมีทักษะในการเขียนที่ดีมีประสิทธิภาพ

สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง เนื่องจากได้รับการฝึกฝนที่ถูกต้อง

1.7 กฎแห่งผล (Law of Effect) การฝึกทักษะด้านใดก็ตาม เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนไปแล้ว หากนักเรียนได้ทราบผลในทันทีว่าเป็นอย่างไร นักเรียนจะมีความพอใจ มีกำลังใจที่จะทำแบบฝึกต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ตรวจผลงานและแจ้งผลให้นักเรียนทราบทุกครั้ง เมื่อนักเรียนได้ทราบพัฒนาการของตนก็จะพอใจและหากมีข้อบกพร่อง นักเรียนก็พร้อมที่จะแก้ไขปรับปรุงให้เป็นที่พอใจของตนต่อไป

1.8 กฎแห่งการใช้และการไม่ใช้ (Law of the use and disuse) ผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน และมีโอกาสได้ใช้การเขียนเหล่านั้นอยู่เสมอ เมื่อนำมาฝึกให้นักเรียนเขียนหรืออ่านให้ถูกต้อง ก็จะเป็นประโยชน์ในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง

1.9 แรงจูงใจ (Motivation) ในกระบวนการเรียนการสอนผู้วิจัยได้สร้างสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้นักเรียนสนใจ หรือที่จะอยากเรียนรู้ในวิชาภาษาไทย โดยต้องอาศัยแรงจูงใจจากภายนอกและภายในเพื่อให้นักเรียนเกิดความศรัทธาในการเรียน และได้ร่วมกิจกรรมต่างๆ ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลินซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนต่อไป

1.10 การเสริมแรง (Reinforcement) ผู้วิจัยได้ทำการเสริมแรง เสริมสร้างกำลังใจเป็นระยะๆ เช่น ในขณะที่นักเรียนกำลังทำแบบฝึกอาจจะเป็นเพียงการพยักหน้าแสดงความพอใจ การยิ้มหรือการชมเชยด้วยวาจาเป็นบางครั้ง [5]

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพดี และสามารถส่งเสริมการพัฒนาการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภมาส ด่านพานิช [6] ซึ่งศึกษาการสร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึก การเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 เนื่องจาก

- 1) แบบฝึกที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้
- 2) แบบฝึกที่สร้างขึ้นมีจุดประสงค์ที่ชัดเจน
- 3) แบบฝึก มีลักษณะเรียนปนเล่น
- 4) แบบฝึกที่สร้างขึ้นได้เน้น ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
- 5) มีการตรวจสอบ ความสามารถทางการเขียนสะกดคำของนักเรียนอย่างมี ขั้นตอน และมีรูปแบบที่ชัดเจนตรงตามจุดประสงค์ และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี สุวรรณ [7] ซึ่งได้วิจัยเพื่อพัฒนาแบบฝึกการคิดและเปรียบเทียบ ทักษะการคิดสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อน และ หลัง การใช้แบบฝึกทักษะการคิด ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะการคิดสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการใช้แบบฝึกสูงกว่าก่อนการใช้แบบฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องมาจาก แบบฝึกทักษะการคิดชุดนี้มีประสิทธิภาพ และมีความเหมาะสมกับผู้เรียน

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียน ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ เรื่องการอ่าน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามแบบ ของโทนี บูซาน (Tony Buzan) มีทักษะการอ่าน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องมาจากได้รับวิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่าน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ และแบบฝึกทักษะ ที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสร้างขึ้นตามแนวการพัฒนา ทักษะการอ่านและเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้ แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) ซึ่งกระบวนการอ่านและเขียนอย่าง สร้างสรรค์นั้น เป็นการเขียนที่มีลักษณะของการคิด ริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการ และประสบการณ์ของตนเองมาเชื่อมโยงความคิด

ในการเขียน [8] และงานที่เรียกว่างานสร้างสรรค์นั้น เป็นงานที่นักเรียนใช้จินตนาการหรือประสบการณ์ ของตนเอง มิได้ลอกเลียนแบบผู้อื่น [5] โดยลักษณะ ของการเขียนอย่างสร้างสรรค์ มีรูปแบบดังต่อไปนี้

2.1 การเขียนอย่างสร้างสรรค์มีอิสระ ในการเขียนนักเรียนจะเขียนโดยไม้อยู่ภายใต้ การบังคับชักนำ หรืออิทธิพลของใคร นักเรียนควรเขียน ในสิ่งที่รู้สึก หรือต้องการเขียน

2.2 การเขียนจากความรู้สึกที่แท้จริง ของนักเรียน และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อ สิ่งที่พบประทับใจ จินตนาการออกมา โดยครูสร้าง หัวข้อกระตุ้นให้เด็กคิด หรือจัดสถานการณ์ เพื่อให้ เด็กมีความรู้สึกจินตนาการ

3. การเขียนที่มีลักษณะเฉพาะตน นักเรียน แต่ละคนจะมีการเขียนแตกต่างกัน ครูควรช่วย แนะนำในการเขียนเป็นครั้งคราว แต่ไม่ควรชี้แนะ [9]

การเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนการอ่าน และการเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้แผนที่ความคิด โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี บูซาน (Tony Buzan) นั้น เป็นการเรียนโดยใช้แผนที่ แสดงโครงสร้างสาระความคิดต่างๆ ในภาพรวม และภาพกว้าง โทนี บูซาน (Tony Buzan) ได้อธิบายว่า แผนที่ทางความคิดเป็นเครื่องมือ ในการจัดระบบความคิดที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และเรียบง่ายที่สุด เป็นวิธีการที่ง่ายในการจดจำ และการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด เนื่องจากแผนที่ทางความคิด เป็นรูปแบบ การจดบันทึกที่สร้างสรรค์ การใช้สีสันหลากหลาย ในโครงสร้างตามธรรมชาติที่แผ่กระจายออกมาจาก จุดศูนย์กลาง ใช้เส้นโยงมีเครื่องหมายสัญลักษณ์ และรูปภาพที่ผสมผสานร่วมงานกันอย่างเรียบง่าย สอดคล้องกับการทำงานตามธรรมชาติของสมอง จึงสามารถเปลี่ยนวิธีการจดจำที่ยืดยาว มีเพียงตัวอักษร ให้เป็นแผนที่ทางความคิดที่มีสีสันสดใส ง่ายต่อการจดจำ และมีโครงสร้างการจัดเรียงข้อมูลที่ตีทำงาน สอดคล้องไปกับธรรมชาติของสมอง [10] การใช้

แผนที่ทางความคิดนั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้เกิดความคิดจินตนาการแล้วสร้างเป็นภาพความคิด การสอนด้วยแผนที่ทางความคิดนี้ จึงเป็นการยกระดับความรู้ และการจดจำ - การรู้จัก และการยึดคำหลัก ซึ่งหากนักเรียนไม่มีความเข้าใจ จะไม่สามารถหาคำหลักได้ การทำแผนที่ทางความคิด คือ การย่อความที่ไม่น่าเบื่อ นักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนต้นก็สามารถทำได้ และการใช้สีหลากหลายในการวาดภาพตามจินตนาการ ไม่มีแบบฟอร์มตายตัว ทำให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักเชื่อมโยง แยกแยะได้ ทราบว่าสิ่งใดเป็นส่วนใหญ่ สิ่งใดเป็นส่วนย่อย หรือกิ่งก้านสาขาและยังทำให้ความคิด จินตนาการไหลลื่นอย่างไม่สิ้นสุด [10] จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้การเรียนด้วยวิธีการสอน การอ่านและเขียนอย่างสร้างสรรค์ โดยใช้แผนที่ความคิดตามแบบของโทนี่ บูซาน (Tony Buzan) สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและทักษะการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงสุดา ชูชื่น [11] ซึ่งศึกษากิจกรรมพัฒนาการเรียน สรุปความจากการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมพัฒนาการเรียนสรุปความจากการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิด มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนสรุปความจากการอ่านหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม ที่เรียนรู้ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ตามปกติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของมหาริศ นันตโลहित[2] ซึ่งศึกษาการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถทางการเขียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนตามแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้แผนที่ทางความคิดแบบผังมโนทัศน์กับการสอนปกติมีความเข้าใจในการอ่านและความสามารถทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรใช้วิธีการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากวิธีดังกล่าว ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและการเขียนดีขึ้น

1.2 ครูผู้สอนควรสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนขณะเรียน เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการอ่านและการเขียน และปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่มีจุดบกพร่องต่อไป

1.3 นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถทางการเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นในการทำแบบฝึกแต่ละครั้ง ควรยืดหยุ่นเวลาให้กับเด็กที่อ่านช้าและเรียนรู้ช้า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาวิธีการสอนรูปแบบอื่นๆ ที่สามารถพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการอ่านและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนในระดับชั้นต่างๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้ ทุนจากเงินรายได้ประจำปี 2553 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม)

บรรณานุกรม

- [1] กรมวิชาการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: อรุณสกาลาดพร้าว.
- [2] มหิศร นันตโลहित. (2550). *การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและความสามารถทางการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนแบบปกติ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [3] มั่นสวาท ไชยดารา. (2546). *การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้แผนการเรียนรู้แบบบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [4] สุจริต เพียรชอบ; และ สายใจ อินทร์พรหม. (2523). *วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [5] กรรณิการ์ พวงเกษม. (2533). *การสอนเขียนเรื่องโดยจินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [6] ศุภมาส ด่านพานิช. (2541). *การศึกษาการสร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ตัวสะกด ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [7] สาวิตรี สุวรรณ. (2551). *การพัฒนาแบบฝึกทักษะการคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- [8] อัจฉรา ชิวพันธ์. (2532). *กิจกรรมการเขียนสร้างสรรค์ในชั้นประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- [9] ฉวีวรรณจินดาพล. (2528). *การสร้างแบบฝึกและการเขียนเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น.
- [10] โทนี่ บูชาน. (2550). *Mind Map กับการศึกษา และการจัดการความรู้*. แปลโดย ธัญญา ผลอนันต์; และขวัญฤดี ผลอนันต์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ขวัญข้าว 94.